

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

HAMİT KARATAŞ BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2013/5686
Karar Tarihi : 6/10/2015

Başkan : Burhan ÜSTÜN

Üyeler : Serruh KALELİ
Hicabi DURSUN
Kadir ÖZKAYA
Rıdvan GÜLEÇ

Raportör : Yunus HEPER

Başvurucu : Hamit KARATAŞ

Vekili : Av. Ali YEŞİLBAĞ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ulusal düzeyde yayın yapan Bugün gazetesinde (Gazete) çıkan habere (basın açıklamalarına) karşı cevap ve düzeltme (tektezip) talebinin reddedilmesi nedeniyle şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiği iddiaları hakkındadır.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 23/7/2013 tarihinde Anayasa Mahkemesine doğrudan yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde başvurunun Komisyonu sunulmasına engel teşkil edecek bir eksikliğinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru formu ve eklerinde belirtilen olaylar özetle şöyledir:

5. Gazetenin 28/5/2013 tarihli nüshasında "Milyonlarca lira ödediği tablolar sahte çıktı" başlıklı başvurusunun da adı geçen bir haber yer almıştır. Söz konusu haberin başvuru ile ilgili kısım şöyledir:

"İlginç bir olay da Gündes'in koleksiyonuna kattığı Hoca Ali Rıza'ya ait resimde yaşandı. Resim Gündes'e satılmadan önce, antika piyasasının en önemli merkezi Çukurcuma'da bir antikacıdaydı. Bu antikacı Gündes'in İstanbul manzaralı resimler topladığını öğrenince, resmi sanatçıya göstermek istedi. Bunun için de eksper Bayram

Karşit'e giderek orijinal raporu almak istedi. Ancak Karşit, resmi görür görmez, 'Bu resim sahte. O yüzden orijinal raporu vermedik' dedi.

Bu olaydan kısa bir süre sonra aynı resim, değerinin çok altında bir fiyata eski uyuşturucu kaçakçısı, 'Kör Hamit' lakaplı Sirtli Hamit Karataş ve bir ortağı tarafından satın alındı. Bayram Karşit bu defa resme 'orijinal' raporu vererek, resmin Ebru Gündeş'e 220 bin liraya satulmasını sağladı. Konuyla ilgili görüştüğümüz eksper Bayram Karşit, resimlerle ilgili vermiş olduğu raporların arkasında olduğunu belirtti. Karşit, resimlerde hiçbir problem olmadığını, bu dedikoduları kendisini çekemeyenlerin çıkardığını belirtti."

6. Başvurucu, cevap ve düzeltme metninin yayımlanmaması üzerine İstanbul 33. Sulh Ceza Mahkemesine tekzip metninin yayımlatılması talebinde bulunmuştur. Mahkeme, başvurunun talebini kabul etmiştir. Karara yapılan itiraz, İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesinin 5/7/2013 tarihli kararı ile kabul edilmiştir. Başvurucu kararı 8/7/2013 tarihinde tebellüğ etmiştir.

7. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru 23/7/2013 tarihinde yapılmıştır.

B. İlgili Hukuk

8. 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanunu'nun "Düzeltilme ve cevap" kenar başlıklı 14. maddesinin birinci, dördüncü ve beşinci fıkraları ile "Düzeltilme ve cevabın yayımlanmaması" kenar başlıklı 18. maddesi.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

9. Mahkemenin 6/10/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvurunun 23/7/2013 tarihli ve 2013/5686 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiası

10. Başvurucu, sahtecilik ve dolandırıcılık suçlarını işlediği izlenimini uyandıran ve hakaret içeren habere karşı cevap ve düzeltme metninin yayımlanmaması nedeniyle Anayasa'nın 10., 12., 17., 28., 32. ve 36. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

11. Başvurucunun ihlal iddialarının özü, söz konusu gazete haberinin şeref ve itibarına müdahale oluşturduğudur. Bu sebeple şikâyetlerin bir bütün olarak Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrası kapsamında değerlendirilmesi uygun görülmüştür.

12. Başvuru konusu olaya benzer olaylarda uygulanacak ilkeler ilk olarak Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu tarafından (*Ahmet Çinko ve Erkan Çelik* [GK], B. No: 2013/6237, 3/7/2015, §§ 35, 57) ortaya konulmuştur.

13. Cevap ve düzeltme hakkı, bir kişinin saygınlığına, onuruna, şeref ve itibarına müdahale eden veya gerçeğe aykırı olan bir yayının yapılması durumunda aleyhine yayın yapılan kimsenin bu yayına cevap verme ve düzeltme isteme hakkıdır. Bu hak ile kişi, yayın organlarının kendisinin saygınlığına, onuruna, şeref ve itibarına verdiği zararlara karşı aynı yayın organını kullanarak kendini korumaktadır (*Ahmet Çinko ve Erkan Çelik*, §§ 43, 44).

14. Hukuk sistemimizde cevap ve düzeltme hakkının, başvurudaki gibi 5187 sayılı Kanun'un 14. maddesindeki usule uyarak sulh ceza hâkimliklerine başvurmak suretiyle veya hukuk mahkemelerinde açılacak çekişmeli dava yolu ile kullanılabilmesi mümkündür.

15. 5187 sayılı Kanun'un 14. maddesinde düzenlenen cevap ve düzeltme yolu, ceza hukukuna özgü bir çekişmesiz yargılama faaliyeti olup sulh ceza hâkimi, talep sahibinin sunduğu evrak üzerinden inceleme yapmakta dolayısıyla ilgili yayın organı ve sorumlular yapılan başvurudan haberdar olmamaktadırlar. Dahası aleyhlerine cevap ve düzeltme talep eden ilgililer, duruşma açılmayacağı için çekişmeli davalar gibi duruşmada hazır bulunamamakta; kendilerini savunamamakta, hâkimin kararını etkilemek amacıyla sunulan delil, mütalaa ve görüşler hakkında bilgi sahibi olamamakta ve bunlar hakkında yorum yapamamaktadırlar (*Ahmet Çinko ve Erkan Çelik*, § 50).

16. Cevap ve düzeltme yolu çekişmesiz bir yargı yolu olduğu, başka bir deyişle yargılamada karşı taraf bulunmadığı için karardan etkilenen olan basın organının temsilcileri ile sorumlu kişiler, silahların eşitliği ilkesinden faydalanamamakta; davacının iddiaları karşısında deliller de dâhil olmak üzere savunmalarını ortaya koymak için makul ve kabul edilebilir olanaklara sahip olamamaktadırlar. Cevap ve düzeltme yolu çekişmesiz bir yargı yolu olduğu için bu konuda verilen kararlar, basın yolu ile kişilik hakkının ihlali nedeniyle açılan diğer ceza veya hukuk davalarında da bir kesin hüküm teşkil etmemektedir (*Ahmet Çinko ve Erkan Çelik*, § 50, 51).

17. Cevap ve düzeltme hakkının kullanılmasının yollarından biri olan ve somut başvuruda kullanılmış bulunan 5187 sayılı Kanun'un 14. maddesinde düzenlenen sulh ceza hâkimliklerindeki çekişmesiz yargı yolu, karardan etkilenen olanların yargılanma hukukuna dair usule ilişkin güvencelerinin kullandırılmaması nedeniyle çatışan haklar arasında dengelemenin yapılmasının zorlaştığı bir yargı yoludur.

18. Tekzip kararı, bir basın açıklamasının gerçek dışı olduğunu açıklama ve maddi gerçeği kamuya bildirme işlevine sahiptir. Çekişmesiz bir dava sonucunda bu kararı verebilmek ancak hukuka aykırılığın ve gerçek dışılığın çok belirgin olduğu ve zararın süratle giderilmesinin zaruri olduğu hâllerde mümkündür. Bu sebeple bireyin şeref ve itibarının korunması için hukuk düzenindeki diğer yollara göre (*Ahmet Çinko ve Erkan Çelik*, § 42) oldukça dar bir alanda etkili bir yol olduğu kabul edilmelidir (*Ahmet Çinko ve Erkan Çelik*, § 61).

19. Başvurucu, gerçek dışı basın açıklaması ile hukuka aykırı olarak itibarına yapılan müdahalenin 5187 sayılı Kanun'un 14. maddesi uyarınca çekişmeli bir yargılama yapılmadan gecikmeksizin ve süratle bertaraf edilmesi ihtiyacını ortaya koyabilmiş değildir. Somut başvuruya konu olan ihlal iddiasında diğer ceza veya hukuk yollarının daha yüksek başarı şansı sunabilecek nitelikte, kullanılabilir ve etkili başvuru yolları olduğu anlaşılmaktadır.

20. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için tüm başvuru yollarının tüketilmesi koşulunun yerine getirildiği söylenemez. Açıklanan nedenlerle başvurunun *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir. Serruh KALELİ bu görüşe katılmamıştır.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun, *başvuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA, Serruh KALELİ'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde bırakılmasına OYBİRLİĞİYLE

6/10/2015 tarihinde karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Başvuru Numarası : 2013/5686

Karar Tarihi : 6/10/2015

KARŞIOY

Başvuru ulusal düzeyde yayın yapan bir gazetede çıkan habere karşı cevap ve düzeltme (tekzip) talebinin reddedilmesi nedeniyle, itibarın korunması hakkının ihlali iddiası hakkındadır.

Mahkememiz, iddiayı Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında değerlendirilmiştir.

Başvurucu hakkında gazetede yer alan haber içeriğinde "...e ait bir resim değerinden çok düşük bir fiyata uyuşturucu kaçakcısı, Kör Hamit lakaplı Siirt'li Hamit KARATAŞ(başvurucu) tarafından satın alındı sonra, başka bir experin "orjinal" raporu ile yüksek fiyata satılması sağlandı." denilmiş ve gazeteyi kaynak gösteren onlarca internet haber sitesi ve başkaca gazetelerin internet sitelerinde yayınlanmıştır.

Başvurucu tarafından yalan haber nitelendirmesi ile Basın Kanunu14. maddesi gereği gönderilen Tekzip ihtarı gazetede yayımlanmamış, bunun üzerine başlatılan yasal süreç ile İstanbul 33. Sulh Ceza Mahkemesi haberin Anayasanın 28. maddesi güvencesine sahip olmadığı değerlendirilmesi ile tekzip metninin ilgili gazetede yayınlanması kararı vermiş ise de, bu karara yapılan itiraz üzerine İstanbul 2. Asliye Ceza Mahkemesi, yapılan habere ilişkin görüş ve kanaatlerin yanlış çıkması halinde dahi hak ihlal etme kastı bulunmayan gazetenin bundan sorumlu tutulamayacağı görüşü ile kararın kaldırılmasına karar vermiştir.

Mahkememiz ise, şeref ve itibara yönelinerek yapılmış gazete haberi şeklindeki müdahale karşısında öncelikle (13. paragraf ile) aleyhine yayın yapılanın şeref ve itibarına verilen zararlara karşı aynı yayın organını kullanarak kendini koruma hakkının varlığını tespit etmektedir.

Bilahare bu hakkın kullanımına imkan tanıyan 5187 sayılı yasanın 14. maddesinde düzenlenen Sulh Ceza Hakimliklerindeki çekişmesiz yargı yolunun yargılanma hukukuna ilişkin usulü güvencelerin kullanılmadığı ve dolayısıyla çatışan haklar arasında dengeleme yapmanın zorlaştığı bir yol olduğunu kabul etmekte ve gerçek dışılığın çok belirgin olduğu ve zararın süratle giderilmesi gibi oldukça dar bir alan dışında bu yolun ETKİLİ BİR YOL OLMADIĞIDA KABUL edilmektedir.

Neticesinde ise, haberde yer alan "uyuşturucu kaçakçısı" gibi şahsa ve şahsın kamuoyu nezdindeki itibarına yöneltilmiş değer yargısı ifadeleri hiç dikkate alınmamış, ifade de adeta gerçeğe uygunluk varmış bu nedenlerle başvuruçunun tekzip metninin yayınlanmasına imkan veren, istisnai halden süratle giderimede ihtiyaç bulunmadığı sonucu istihsal olmuş ve bu halde ise ihlalin giderimi için daha yüksek başarı şansı olan hukuk yollarının kullanılmaması halini, başvurunun kabul edilmezliğine gerekçe göstermiştir.

Sulh Ceza Hakimliklerinde tekzip kararı almak için kullanılan hukuk yolunun çekişmesiz bir yargı yolu olması ve bunun ise çatışan haklar arasında dengeleme yapma zorunluğu yarattığını kabul eden bu tespit karşısında, tekzip kararının reddine ilişkin bütün mahkeme kararları, adeta hakkında ihlal iddiası yapılamayacak meşru bir zemine doğru taşınmış olmaktadır.

Cevap ve düzeltme hakkı ifade ve basın özgürlüğünü sınırlayan haklardandır.

Basının haber alma hürriyeti kapsamında yer alan yayımlama hakkı konusundaki serbestliği, tekzip hakkı karşısında zorunlu demokratik ve Anayasal bir sorumluluktur.

Başkalarının şöhret ve itibarlarının korunması Anayasa'nın basın yönünden de kabul ettiği düşüncüyü açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması kapsamı içinde kalmaktadır. Basın kendisi için kullandığı ifade özgürlüğünü, sebep olduğu, tartışma yarattığı bir ortamda somut olayda olduğu gibi bireye tanımamıştır. Basın yönünden yazının yayımı anından itibaren amaca ulaşmada kendisine tanınan müdahale önceliği ve üstünlüğüne karşın bireyin cevap hakkının kullanımındaki hukuki zorluklar ve bunu devlet eliyle sağlamaya çalışmak yolundaki engeller görece etkinliği nedeniyle zarar potansiyelini de artırmakta, karşısında cevap ve tartışmaya katılma, haberi niteleme yetilerinden yoksun bırakılan bireye yapılmış bu müdahale orantısız ve keyfi bir vasfa bürünmektedir.

Mahkememiz, kararlarında Tekzip hakkını kullanma alanının oldukça dar olduğunu tespit ettiğine göre bu yolun temel bir hakkın (Tekzip) kullanılmasında etkili bir denetim yolu olmadığı kolayca söylenebilir.

Yayımlanan haber ve içeriğine karşın Basın Kanunu'nun 14. maddesi 5. fıkrasında yer alan itiraz incelemesinin 3 gün içinde incelenmesi gerekliliği, haberin güncelliğinin yitirilmeden cevaplandırılması ve bireyin tartışmaya katılmasını teminine yönelik bir yaklaşım olduğunu gözden uzak tutmamak gerekir.

Hal böyle iken somut davada bile 25.6.2013 'de yapılan bir itiraza 5.7.2013 tarihinde (12 gün) sonra karar verilmekle ayrı bir hukuka aykırılık oluşmuş, başvuruçunun kullandığı yolu ayrıca etkisiz hale getirmiştir. Düzeltme cevap hakkının diğer tavsiye edilen başvuru yollarından görece etkisi sınırlı olsa da, Anayasamızda özel olarak düzenlendiği ve süresinde suistimal edilmeden kullanılarak demokratik bir topluma ve bireyine yapacağı katkıda gözetildiğinde açıkça dayanaktan olmayan ve Anayasa'nın 32. maddesi yerine, 17. maddesi kapsamında görüp tekzip hakkı kararının esasına ilişkin değerlendirme yapılmasına imkan tanımayan çoğunluk görüşüne katılmamıştır.

Üye
Serruh KALELİ